

LÆRERVEILEDNING

«Musse og Helium 4: I duejegernes grep»

Forfatter: Camilla Brinck

Illustratør: Shen Fei og Ted Ottosson

I serien inngår:

Bok 1: Mysteriet med hullet i veggen

Bok 2: Jakten på gullost

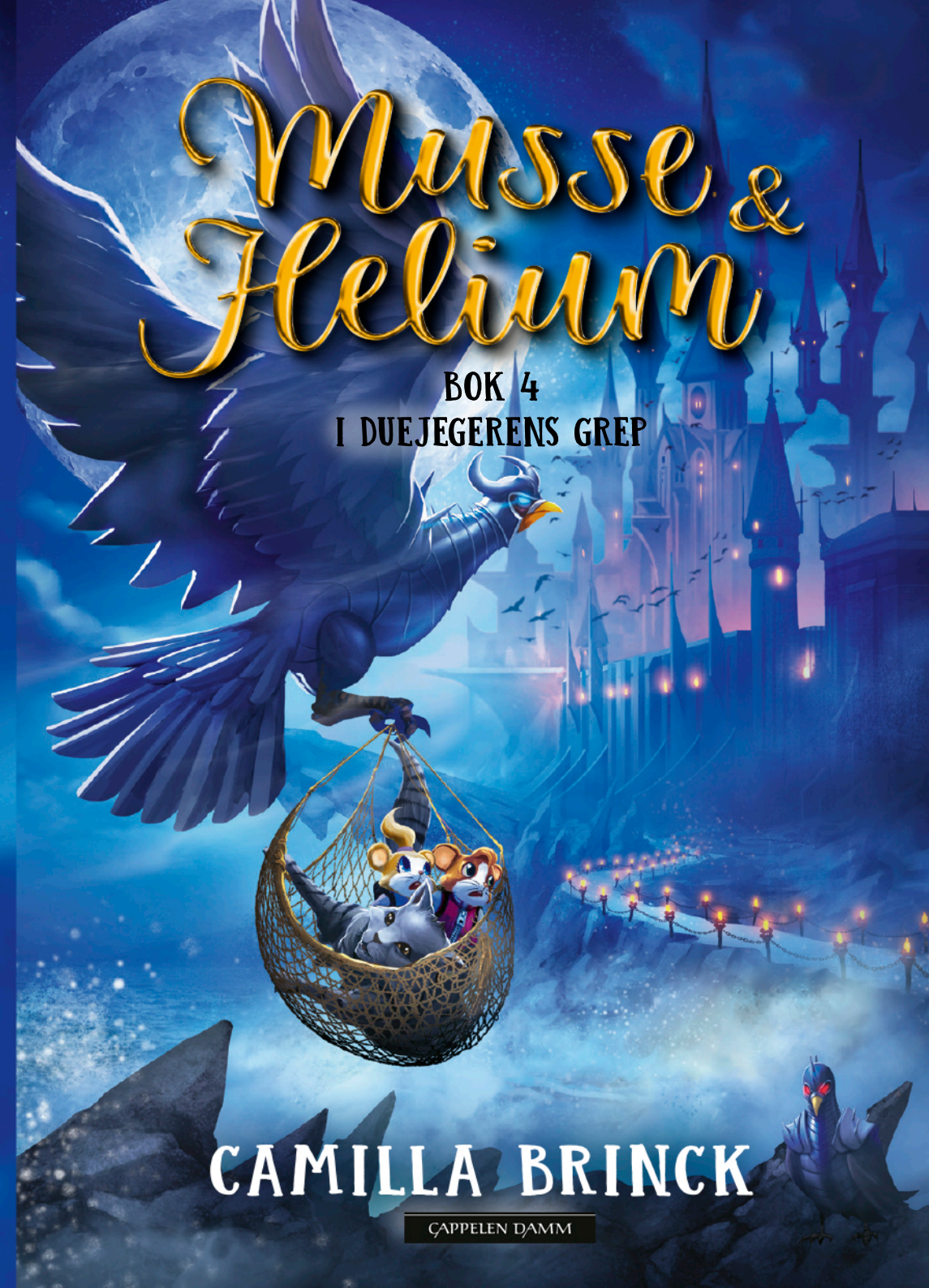
Bok 3: Eventyret i Lindrizia

Bok 4: I duejegernes grep

Bok 5: Den siste kampen

Anbefales til 1.–4. klasse

En veiledning av Lina Stoltz.

Fra Camilla

Jeg har en drøm om å skape en bedre verden. En verden der vi mennesker bryr oss mer om hverandre. En verden der vi verdsetter egenskaper og handlinger som hjelpsomhet, respekt, godhet, generøsitet, mot, takknemlighet og forståelse for hverandre, og der vi tør å stå opp for andre og for det vi mener er riktig – for eksempel ved å si fra hvis noen blir mobbet. For meg er dette grunnsteinene hos et godt menneske.

Hvis vi anstrenger oss for å være gode mot hverandre hver eneste dag, kommer verden til å bli et bedre, vakrere og kjærligere sted.

Det fine er at du og jeg kan være med på å påvirke ved å prøve å være den beste versjonen av oss selv. Det betyr ikke at du skal slå knute på deg for å gjøre andre glade, og dermed glemme deg selv, men at når du har det bra, kan du også hjelpe andre.

Iblant, når man har det vanskelig, kan det faktisk kjønes godt å slippe tanken på sine egne problemer litt og isteden være til støtte for noen andre. Hjelper du noen, får du kjørlighet og styrke tilbake.

Musse og Helium jobber hele tiden med å være de beste musene de kan være. Noen ganger går det bra, og andre ganger mindre bra, akkurat som for oss alle. Det handler ikke om å være perfekt, men om å gjøre så godt man kan.

Og nå vil jeg fortelle deg en hemmelighet. Denne boka inneholder mange gode, hemmelige budskap. Disse gir deg som leser muligheten til å tenke over hva som er rett og galt, kjøne etter hva du føler og hvordan du ville ha agert i ulike situasjoner. Boka drar deg altså ikke bare inn i en magisk og spennende eventyrverden – den kommer også til å lære deg ting uten at du engang legger merke til det, blant annet om selvtillit, mot, hjelpsomhet, kreativitet og om å stole på magefølelsen sin.

Musse og Helium vil deg bare det beste, og deler mer enn gjerne både feilene og tankene sine, slik at du skal kunne lære noe av dem.

En av de viktigste tingene de vil at du skal ta med deg er: Hvis du er lei deg for noe, snakk med noen om det. Da vil det kjønes bedre, og det finnes hjelp å få.

Sammen er vi sterke, og du er fantastisk! Glem aldri det.

/Camilla Brinck

Tilbakeblikk

Begynn med å repetere hva som skjedde i de forrige bøkene *Mysteriet med hullet i veggen*, *Jakten på gullost* og *Eventyret i Lindrizia*.

Musse og Helium er to små musesøsken som bor hjemme hos mennesket Camilla. En dag finner musene et hull i veggen, som leder dem til Dyreriket. Der finner Musse og Helium ut at de egentlig er en prins og en prinsesse, og at foreldrene deres, kongen og dronningen, har forsvunnet på mystisk vis. Musse og Helium får i oppdrag å redde innbyggerne i Dyreriket fra de onde duejegerne. For å lykkes med det, må de finne gullost. Musse og Helium følger sporene etter foreldrene, men det skal vise seg å ikke bli så lett. De møter stadig nye farer og onde vesener, men de får også nye venner som hjelper dem, som varulven Ta-ta, gribben Gribbeline og katten Sigge.

Da vi forlot Musse og Helium, var de på vei fra Lindrizia – prinsesse Frahs kongerike. Som framkomstmiddel har de fått låne Frahs flyvende hunder Galantus og Promp-Prompt. Nå skal de sammen med katten Sigge gi seg i vei inn i Dyreriket igjen for å fortsette oppdraget med å finne gullost. Problemet er bare at duejegerne har satt opp vakter langs hele grensen mellom de to rikene, klare til å fange Musse og Helium ...

Tema

Temaet for fortellingen er ikke bare spennende eventyr og mystikk, men også vennskap, godhet, samarbeid, nysgjerrighet, rett og galt, mot og selvfølelse og mye mer. Fortellingen om de to små musene passer altså utmerket som grunnlag og utgangspunkt når dere skal jobbe med verdier.

Øvelser og oppgaver med **verdier** finner du på side 13.

Denne veiledningen inneholder også øvelser som hjelper deg med å få elevene til å utvikle **leseforståelsen**, og dermed også **leselysten**, sin. De skal jobbe med ordforståelse og trene på å bruke lesestrategier og å gjøre tekstkoplinger.

Ord- og leseforståelsesoppgaver samt små faktaruter som knytter seg til teksten finner du på side 5–12.

Musse og Helium som lydbok

Denne veiledningen er laget for boka «I duejegernes grep». Men det finnes også en lydbok som det går an å jobbe med. Dermed kan man jobbe med Musse og Helium på mange forskjellige måter, for eksempel:

- Begynn med å lytte til lydboka. Elevene får selv bruke fantasien og se for seg hvordan alle figurene og miljøene ser ut. Visualiser – mal, tegn, skap og fortell hverandre hvordan det ser ut for deres indre øye. Snakk om hvor spennende det er at man ser ulike bilder og tolker historier på forskjellige måter. Etterpå kan det være interessant å se på bildene i den trykte boka og sammenligne dem med elevenes versjoner, for her får de enda en tolkning å forholde seg til: illustratørens.
- Lytt til lydboka samtidig som dere kikker på bildene i den trykte boka eller i en lysbildefremvisning.
- Det går også an å ta det et steg videre ved å la lydboka være grunnlaget for en dramatisering. La elevene skrive ned replikkene og så bytte på å spille de ulike rollene. Hvordan høres de små musene ut når elevene tolker dem? Legg til egne lydeffekter. Husk – her er det ikke noe som er riktig eller galt. Velg det alternativet som passer deg best

Musse og Helium som bildespill

Last ned bildespillet med bilder i PDF-format til høytlesning av boken. Bildespillene finner du på www.cappelendamm.no.

Leseforståelse

Eksempler på leseforståelsesstrategier kan være å prøve å forutsi handlingen, slå opp nye ord og uttrykk, stille spørsmål til teksten, finne ut av noe som er uklart, og oppsummere innholdet. Men husk at det er innholdet i teksten som er det viktige, ikke selve strategien. Det er tekstens innhold dere skal konsentrere dere om.

Tekstkoplinger er også en utviklende arbeidsmåte for å gjøre teksten tydelig for elevene. Når man leser, stopper man da opp og sammenligner teksten med for eksempel andre lignende tekster (*tekst til tekstkopling*), med egne erfaringer (*tekst til meg-kopling*) eller med verden utenfor (*tekst til verden-kopling*).

Det er du som pedagog som introduserer og modellerer. Et eksempel på modellering er at du «tenker høyt» og forteller elevene hva du tenker og føler mens dere leser en tekst. Du som lærer og klassen skal ha en samtale om innholdet. Tekstsamtalen skal være strukturert og tydelig, og alle skal kunne delta på sitt nivå.

Les høyt og les i par – diskuter og reflekter sammen! Det er umulig å overdrive hvor viktig det er med felles lesing og høytlesing. Gjennom de felles leseopplevelsene får elevene verktøy som de kan ta i bruk når de leser på egen hånd.

Alle øvelsene i denne veiledningen deles inn i hva man gjør før, under og etter lesingen. Spørsmålene til leseforståelse er delt inn på følgende måte:

På linjene – svaret står i teksten.

Mellom linjene – her handler det om å finne ut av svaret selv og lese «mellom linjene».

Forbi linjene – her skal man selv tenke videre og reflektere over teksten.

Leseforståelsesøvelser finner du under hvert kapittel.

Før lesingen

- Se på bokas omslag sammen. Se på bildene og les tittelen. Hva tror dere at boka kommer til å handle om? Be elevene om å begrunne svarene sine, for eksempel gjennom å modellere og begrunne hvorfor du tenker det du tenker, eller ved å stille spørsmål som «Hvorfor tror du det?» og «Hva mener du?».
- **På omslaget** står det Snakk sammen om: Sigge synes at Musse er klønete når han skal klatre opp på en spisestuestol. Hvorfor vil ikke Frah at Musse skal se at hun ler av det? (mellom linjene)
- **Forbered lesingen** av hvert kapittel ved å gå gjennom vanskelige ord og uttrykk – se nedenfor under hver tittel.

Under lesingen

Gjør tekstkoplinger. Ved høytlesing kan du stoppe opp der det passer, og gjøre koplinger til:

- Andre tekster: Minner dette oss om noe annet vi har lest? Fortellinger med dyr som kan snakke, eller dyr og mennesker som er venner, og historier der figurene besøker andre verdener.

- Elevenes egne erfaringer: Venner, relasjoner, skogen, naturen, likt/ulikt, fantasier.
- Verden utenfor: Godt/ondt, universet, rett/galt, makt.

Hvis barna leser på egen hånd, arbeid på samme måte og diskuter for eksempel etter hvert kapittel, eller etter en del av kapittelet som dere har bestemt dere for på forhånd.

- Be elevene stoppe opp i lesningen hvis det er noe de ikke forstår og spørre deg eller en klassekamerat om hjelp.
- Be elevene sette ring rundt (eller evt. skrive opp eller rekke opp hånda for å spørre om) ord som er vanskelige å lese eller forstå, og snakk om dem etter behov.
- Be elevene prøve å lese setninger eller avsnitt de ikke forstår om igjen.

Etter lesingen

- La elevene svare på leseforståelsesspørsmål, se nedenfor. La elevene formulere sine egne spørsmål. Diskuter spørsmål og svar i plenum. Mange av de åpne spørsmålene har ikke gitte svar, men er der for at elevene skal begynne å tenke og reflektere sammen i klassen. Disse spørsmålene kan føre til videre diskusjoner. Ved de spørsmålene som det passer ekstra bra å snakke sammen om og diskutere, er det **en rød tekstlinje**.
- La elevene oppsummere teksten. Snakk sammen om hvordan den begynte, hva som så skjedde, og hvordan den sluttet. Dette gjelder for hvert enkelt kapittel, men også for hele boka når dere har lest den ferdig.

Forslag til leseforståelsesspørsmål

I kapittelet EN TRYGG FLYTUR

- Hvorfor har Musse og Helium vondt i potene? (på linjene)
- Når de er i ferd med å lande med flyvehundene, står det at «Nå slo virkelig magen salto hos alle tre». Hva menes med det? (mellom linjene)
- Hvorfor er ikke Helium bekymret for landingen? (på linjene)
- Hvorfor må de hoppe ned på bakken før prompen til Promp-Promp når opp til dem? (mellom linjene)

- Hvorfor kommer ikke duejegerne over grensen? (på linjene)
- Hvorfor famler Helium etter Musses pote da de oppdager duejegerne? (mellom linjene)
- Hva tror du kunne ha skjedd hvis Musse hadde mistet posen med magisk pulver? (mellom linjene)

Snakk sammen om: Når Musse oppdager duejegerne, blir han redd og lukker øynene for å slippe å se dem. Kan det hjelpe å lukke øynene når man ser noe skummelt? Hvilke andre måter kan man reagere på når man blir redd? (forbi linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: dal, en fryd for øyet, speidet, ikke snakk om noe annet, vinden hvinte, dalte, svimlende fart, garantert, pustet lettet ut, det må jeg si, bjeff, stemte i, oppgitt, konstaterte, tonefallet, trodde sine egne øyne, uten å være klar over det, råflaks, famlet etter, i takt med, lyste opp, strålende idé, ut og inn, på mirakuløst vis, i siste øyeblikk.

SIMILER

Similer kan brukes når man vil beskrive noe. I kapittelet står det: «Snøen så ut som myk bomull».

Snakk sammen om: Hvilke av similene nedenfor synes dere passer?

Snøen så ut som pisket fløte.

Snøen så ut som et boblebad.

Snøen så ut som en stor pannekake.

Snøen så ut som en sprø marengs.

Snøen så ut som en luftig dundyne.

I kapittelet MAGISK PULVER

- Hva dukket opp i lufta da Musse og Helium kastet opp det magiske pulveret? (på linjene)
- Hvorfor føler Sigge seg som en pappskalle? (mellom linjene)
- Helium sier til Musse at han pleier å komme på gode ideer, men så klarer hun ikke komme på noen eksempler. Hvorfor ikke? (mellom linjene)
- Hvorfor må de være ekstra modige når de går over grensen? Hva kommer til å skje akkurat da? (på linjene)
- Hvorfor må de skynde seg litt? (mellom linjene)
- Hva sa Musse til Helium da hun var så redd at hun nesten ville gråte? (på linjene)

Snakk sammen om: Sigge sier at «det blir bare verre og verre jo lenger vi venter». Pleier det å være sånn for deg når du skal gjøre noe skummelt? Er det best å gjøre det fort? Hender det at man trenger litt tid for å forberede seg? Hvordan kan det bli hvis man venter for lenge? (forbi linjene)

Snakk sammen om: Musse vil ikke vise for Helium at han er livredd. Hender det at du forsøker å være rolig og modig når noen andre er redd? Har du noen gang blitt reddere av at noen andre var redd eller fikk panikk?

Vanskelige ord og uttrykk: drysset, viktig detalj, nedstemt, pappskalle, virket ikke så glad, få snakke ferdig, geni, glimrende, forsprang, opprømt, begeistret, gispet etter luft, ubehagelig, tok et ordentlig tak, konsentrere, går fram, krydde, positive holdningen, passerer, himlet med øynene, overstått, oppmuntrende, fullstendig ute av seg.

I kapittelet HALEFJÆREN

- Hva slags vær var det da Musse og Helium gikk over grensen til Dyreriket? (på linjene)
- Hvorfor holdt alle tre pusten da de smøyg seg forbi duejegerne? (mellom linjene)
- Hvorfor ble Sigge ekstra redd da de onde åndene kom? (på linjene)
- Hvorfor rykket Musse ut fjæren fra duejegeren? (på linjene)
- Hvorfor må de skynde seg å finne et godt sted å overnatte? (på linjene)
- Hva skulle Musse med lysmarken? (mellom linjene)
- I Dyreriket har de to måner. Hvordan tror du at de ser ut? Er de like store, eller ikke? Tegn eller mal et bilde av dem. (forbi linjene)
- Hvorfor kunne ikke Musse se paraplytreet, selv om det var så stort? (på linjene)

Snakk sammen om: Sigge sier til Helium at hun forstår ham, noe et menneske ikke gjør. Tror du at dyr og mennesker kan forstå hverandre? Hva kan vi gjøre for å forstå dyr, når vi ikke kan prate med dem med ord? (forbi linjene)

Snakk sammen om: Hva synes du om å bli fotografert? Burde man alltid spørre før man tar bilde av noen? Har det hendt at noen har vist andre et bilde av deg som du ikke liker? (forbi linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: kurringen, gikk kaldt nedover ryggen, voldsomt, de avgjørende stegene, innfall, bråbremsset, kidnappet, avventende, hva i huleste, stakk deg, fristelsen, gjenkjennende, rykket til, innrømme, imponert, bukket.

SYNONYMER

Synonymer er ord som betyr det samme.

Snakk sammen om: Hvor mange synonymer til gigantisk kan dere komme på?

I kapittelet I PARAPLYTREET

- Hvorfor må Musse og Helium ta av seg de våte klærne med en gang? (på linjene)
- Hva sier Sigge om foreldrene sine? (på linjene)
- Hvorfor har ikke Helium prøvd matpillen før? (på linjene)
- Hva menes med at Helium var «helt over seg» over matbestillingen? (mellom linjene)
- Hva er det som er bra med den gamle mannen Sigge bor hos? (på linjene)
- Hvordan vet Musse og Helium at de er på rett vei? (på linjene)
- Hva menes med at de skal «stå opp med sola»? (mellom linjene)

Snakk sammen om: Gribbeline pleier å si at smaken er som baken. Liker dere ulike matretter i din familie? Hvem liker i så fall hva? Pleier det å være en forskjell mellom hva voksne liker og hva barn liker? (forbi linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: stønnet, est litt ut, bedende blikk, sannelig, ufrivillig, konstaterte, lyste opp, bevisstløs, forundret, skadefro, dermed, skeptisk, reaksjonen, til tross for omstendighetene, altfor.

I kapittelet ATTEN DRATTEN SNORKEL DENG

- Hvordan kunne Helium få plass til en hel seng i den lille ryggsekken sin? (på linjene)
- Hva syntes de om å ligge under paraplytreet og lytte til regnet? (på linjene)
- Hvem skal få Musses trofé? (på linjene)
- Hvorfor mener Sigge at det vil komme en duejeger hvis ikke Musse og Helium slutter å si god natt til hverandre? (mellom linjene)
- Hvem tror du det er som står utenfor treet? (mellom linjene)

Snakk sammen om: Har du sovet i telt noen gang? Hadde du turt å sove i telt ute i skogen? Hvem ville du i så fall ha tatt med deg? (forbi linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: foretrakk, uten særlig hell, opprømt, høytidelig, skvette, skeptisk, bakenden, vips.

I kapittelet FLYTENDE GUGGE

- Hva mener Sigge når han sier at Musse høres ut som en mamma? (mellom linjene)
- Hvorfor gikk Sigge vekk fra paraplytreet? (på linjene)
- Hva mener Sigge når han ønsker dem lykke til med å pakke ned senga? (mellom linjene)
- Hvem av dem er det som lykkes i å pakke sammen senga? (på linjene)
- Hvorfor smiler fuglene til Musse og Helium? (på linjene)

Snakk sammen om: Helium og Sigge lo da Musse fikk fuglebæsj i håret. Når er det greit å le av andre, og når er det ikke greit? Hvordan ville du ha reagert hvis du var Musse? (forbi linjene)

Snakk sammen om: I kapittelet finnes det to språklige bilder.

«Helium ble nesten et hode høyere av all rosen.»

«Musse kjente at skuldrene ble tunge av forventningen alle hadde til ham og søsteren.»

Hva menes med disse uttrykkene? Hvorfor sier man det på den måten? (forbi linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: muntre, ledige, opprørt, nikkert enig, misnøye, negative, simpelthen, opprørt.

FINNE PÅ

I kapittelet bruker de trylleformularer. «Atten dratten snorkel deng, vi vil sove i en seng!» og «Atten dratten fjongel fjammen, nå er det på tide å pakke den sammen». Finn på ditt eget trylleformular. Det bør helst rime. (Dere kan hjelpe hverandre å komme på rim.)

Forslag og ideer: Tryll fram iskrem, tryll så du kommer til en strand, tryll fram en kanin, tryll bort et sår.

I kapittelet BANKA-BALL

- Hva er hoppernes oppgave i Dyreriket? (på linjene)
- Hva menes med at Helium ikke har lyst til å høre svaret på sitt eget spørsmål? (mellom linjene)
- På hvilken måte har hopperne hjulpet Sigge? (på linjene)
- Hvordan så blomsten ut? (på linjene)
- Hvorfor ropte Musse til blomsten? (på linjene)
- Hvordan kunne de vite at skilpadden hadde ligget stille veldig lenge? (på linjene)
- Hva er spionblomstens oppgave? (på linjene) Hvorfor har de vanskelig for å tro på at blomsten er på de slemmes side? (mellom linjene)
- Hvorfor trodde Sigge at de hadde gått feil vei? (mellom linjene)

Snakk sammen om: Fjæren til Musse får ham til å føle seg sterkere. Har du et trofé, en maskot eller noe annet som kan gi deg styrke og muntre deg opp i ulike situasjoner? Tror du det kan være bra å ha noe sånt? Kan det fungere? (forbi linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: gjenopprette, respekt, munnet ut, bokstavelig talt, staselig, en annen vinkel, presenterte seg, vibrere, kamuflert, listig, en ære, grundigst mulig, informasjon, initiativet.

FAKTA OM KAMUFLASJE

Kamuflasje er noe personer, dyr eller ting bruker for å ikke synes. Man prøver å smelte inn i omgivelsene ved å herme etter farger og mønstre. Kamuflasje hjelper deg å ikke bli oppdaget, og blant dyr blir det brukt både for å unngå å bli spist selv og for å kunne jakte bedre selv.

I kapittelet GO-AF-TEEN

- Hva betyr «god aften»? (på linjene)
- Hvorfor har kapittelet et så rart navn? Hva betyr det egentlig? (på linjene)
- Hvorfor har Sjusoveren så lang hals? (på linjene)
- Hva våknet Sjusoveren av? (på linjene)
- Hvorfor holdt Helium pusten da Musse skrek til Sjusoveren? (mellom linjene)
- På hvilken måte likner Musse og Sjusoveren på hverandre? Hva har de til felles? (mellom linjene)
- Er du morgentrøtt, eller er du en morgenfugl? (forbi linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: aksent, ettertenksomt, smigrende, konsekvenser, utsondrer, omgivelsene, genialt, bite på alle, komplisert, på kryss og tvers.

• I kapittelet DEN HEMMELIGE VEIEN

- Hva forteller Sjusoveren at foreldrene til Musse og Helium hadde med seg? (på linjene)
- Hvorfor er gullosten så viktig? (på linjene)
- Hvordan vil det bli i Dyreriket hvis duejegerne finner gullosten først? (mellom linjene)
- Hvorfor tror du at Trolle-Rotta ikke kan se gullosten i den magiske kula si? (forbi linjene)
- Hvorfor er vinnergløden viktig for at de skal klare oppdraget? (på linjene)
- Hvorfor virket «den hemmelige veien» først som noe dårlig, og deretter som noe bra? (på linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: stotret, opprømt, informasjon, finne, forklarte, strategi, for å si det sånn, konsentrere, vinnerglød, gravde oss ned, deppa, febrilsk, smilte lurt, lyste opp.

I kapittelet SJUSOVERENS VISDOMSORD

- Hvorfor drar dyr og vesener til fossen? (på linjene)
- Hvordan kan Musse og Helium gå rett gjennom fjellveggen? (på linjene)
- Helium sier til Musse: «Flaks for deg at soppene du spiste, ikke var giftigere enn de var». Hva mener hun med det? (mellom linjene)

Snakk sammen om: Sjusoveren sier at man kan lære mye av gamle mennesker, fordi de har mange erfaringer. Hva har du lært av dine egne erfaringer? Hva har du lært av noen som eldre enn deg? (forbi linjene)

- Hvordan vet duejegerne hvor Musse og Helium er? (på linjene)
- Hvordan vet de at duejegerne er i nærheten? (på linjene)
- Hva gjør man når man oppholder noen? (mellom linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: hulke, høytidelig, illusjon, kompliment, se syner, angret, slo fast.

I kapittelet FOSSEN

- Hvorfor måtte Musse og Helium hoppe ned i vannet til tross for at det kunne være farlig? (på linjene)
- Hva er det som er rart med vannet i fossen? (på linjene)
- Hvordan ser det ut på den andre siden av den magiske fjellveggen? (på linjene)
- Hvordan visste de at de kunne stole på Sjusoveren? (på linjene)

Snakk sammen om: Liker du å bade og dykke? Musse liker ikke å få vann i ørene. Hva synes du om å få vann i ørene, nesa eller halsen? Har du noen gang pustet inn vann? Hvordan var det? (forbi linjene)

FAKTA OM FOSSE

Det finnes mange fosser i Norge. Den høyeste av dem alle er Kjelfossen i Aurland. Den er ca. 840 meter høy. Den største fossen med lodrett fall er Brudesløret i Geiranger. Verdens høyeste foss er over 900 meter høy!

I kapittelet HALEREM OG RUMPEGNAG

- Hvorfor snublet Sigge da han skjønte at det var båten som snakket? (mellom linjene)
- Hvor mange øyne har den snakkende båten? Hvorfor har den så mange? (på linjene)
- Hvorfor er båten så glad for at Musse, Sigge og Helium har kommet? (på linjene)

Snakk sammen om: Det er nok ingen som vil være alene for alltid, men noen trives godt med å være for seg selv, og andre vil ha selskap nesten hele tiden. Hvordan er du som person? Er du mer innadvendt eller utadvendt? (forbi linjene)

- Hva betyr det at de har «gode kontakter», og hvordan merker de det? (mellom linjene)
- Sigge sier: «for meg spiller det ingen rolle». Hva mener han med det? (på linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: hul klang, gongong, kanal, kjedsomhet, akterstavnen, landgangen, rykket til, passasjerene, om bord, på dekk, digger.

HOMONYMER

Homonymer kan bety forskjellige ting. Disse homonymene finnes i dette kapittelet. Kan du komme på de to betydningene de har?

kanal
dekk
hopp
vippe
kontakt
bølge

I kapittelet FLYTEPINNEN

- Hvorfor bæsjet Musse i vannet? (på linjene)
- Hva var den gule knappen for noe? (på linjene)
- Båten sier at: «det kan skje den beste». Hva menes med det? (mellom linjene)
- Hva betyr det å svare «uten å blunke»? (mellom linjene)
- Hvorfor får Musse lyst til å smake på blomstene til busken? Hvorfor lar han være å gjøre det? (på linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: utelukket, frustrert, i god fart, rettet blikket framover, ubehagelighetene, instrumentbordet, i full fart.

NYTTIG Å VITE OM BÅTVETT

Bruk alltid flytevest.

- Ikke vær flere personer i båten enn det den er beregnet for.
- Sitt alltid nede i båten, ikke reis deg.
- Bytt bare plass i båten hvis det er absolutt nødvendig, og da én om gangen.
- Bli ved båten hvis du faller i vannet.
- Rop bare på hjelp hvis du virkelig er i nød (og ikke på tull mens du leker).
- Veiv langsomt med begge armene over hodet og ned mot sidene hvis du trenger hjelp.

Hvis du skal hjelpe noen som har falt i vannet:

- Ha alltid noe mellom deg og den andre, den «forlengede armen».
- Hjelp personen opp i akterenden av båten.

I kapittelet FORDEKTE KNAPPER

- Hvem sier Musse: «Så så, det går bra» til? (mellom linjene)
- Hva for slags grop er det Sigge og Helium har falt ned i? (på linjene)
- Hvorfor trykker Musse på den røde knappen? (på linjene)
- Hvem er Fjærspiss? (på linjene)
- Fjærspiss sier at Musse er eplekjekk, men «vi får se hvor lenge det varer». Hva mener han med det? (mellom linjene)

Snakk sammen om: Musse og Helium har lært av Camilla at det er lurt å puste rolig når man er redd eller sint. Har du prøvd det noen gang? Hjelper det? Har du noen andre triks for å roe ned deg selv? (forbi linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: for første gang, beksvart, roe seg ned, overilt, fordekte, rygget bakover, helt tydelig, nikket.

FAKTA OM FARGEBLINDHET

Fargeblindhet er når en person har vanskelig for å oppfatte farger. Det vanligste er å slite med å skille mellom rødt og grønt. Fargeblindhet er oftest arvelig, og er vanligere hos gutter enn hos jenter.

I kapittelet TIL DUEJEGERREIRET

- Hvorfor mumler Sigge og Helium «Å, neiiii» når Fjærspiss ser hva Musse har bak øret? (mellom linjene)
- Hvordan ser du duejegerreiret ut? (på linjene)
- Hva slags lyd er det de hører når de nærmer seg slottet? (på linjene)
- Beskriv kjelleren som vaktene tar dem med til. (på linjene)

Snakk sammen om: Når de havner i kjelleren, går det «kaldt nedover ryggen» på de tre vennene. Kan du forestille deg hvordan det kjennes? Har du noen gang kjent det samme? (forbi linjene)

Snakk sammen om: Hvis du var sammen med dem i fengselet, hva ville du ha sagt eller gjort for å holde motet oppe? (forbi linjene)

- Hvordan kjenner Musse og Helium seg i slutten av kapittelet? (på linjene)

Vanskelige ord og uttrykk: garantert, forgjeves, spir, så ut til å ligge, bytte, humret, ha et glimt av, rustningen, medtatt, kjærlig.

Jobbe med verdier

Her følger noen arbeidsmåter, leker og øvelser som kan inspirere, og som passer å bruke når dere skal jobbe med verdispørsmål. De trener opp vi-følelsen, gruppefølelsen, samarbeid, empati og trygghet og kan hjelpe mot utenforskap og mobbing.

Husk at det viktige i samarbeidsoppgaver ikke er hva hvert enkelt individ gjør eller sier – det er samarbeidet i gruppa som bør være i fokus. Elevene skal ikke velge hvem de skal samarbeide med eller sitte/stå ved siden av, hvem som helst i gruppen går like bra.

Velg ut øvelser som passer for gruppa og for det nivået av respekt som finnes mellom elevene. Hvis en elev for eksempel er hardhendt, kan ikke vedkommende være med på fysiske øvelser uten at det finnes en voksen ressurs som støtte.

Runde

Alle sitter i en sirkel. Lederen har planlagt et spørsmål på forhånd som deltakerne nå skal tenke ut et svar på. Når lederen har stilt spørsmålet, får elevene fundere i stillhet en stund. Deretter går ordet rundt i sirkelen etter tur. Resten lytter uten å kommentere.

Forslag til tema:

- Hva er favorittgodteriet ditt/favorittmaten din?
- Nevn et sted du liker å være
- Nevn noe du er stolt over
- Nevn et dyr du liker

Send bølgen

Alle står hånd i hånd i en sirkel. Lederen begynner å sende en bølge ved å trykke lett, men tydelig, i en av hendene vedkommende holder i. Personen som fikk håndtrykket sender det videre på samme måte til personen i den andre hånden. Bølgen skal nå ta seg rundt sirkelen og tilbake til lederen. Om den stopper opp, eller bølgen går feil vei, begynner man på nytt.

Ballmassasje

Deltakerne blir delt inn i par. Den ene legger seg på magen. Den andre får en ball. Den som har ballen skal nå rulle den over ryggen til den som ligger.

Stå som om

Be alle deltakerne om å finne sin egen plass i rommet. Si en følelse om gangen som de skal vise med kroppsspråk. Øvelsen gjøres i stillhet, det er bare kroppen og ansiktet – ikke stemmen – som skal vise følelsen. Du kan gjerne be elevene om å se på deg hele tiden (hvis de ikke ser på hverandre, er det lettere for dem å konsentrere seg om øvelsen). Snakk gjerne om kroppsspråk og om at det er en måte å kommunisere på.

Stå som om:

- du er glad
- du er nervøs
- du er modig
- du er lei deg
- du er forvirret
- du er redd
- du fryser
- du er fornøyd
- du er sint
- du må tisse
- du er sterk
- du er sliten
- du er bestemt

Forandre på ti ting

Del inn deltakerne i to like store grupper. Gruppene skal nå stille seg rett mot hverandre slik at alle ser alle. Be deltakerne om å observere den andre gruppa. De skal memorere hvordan hver og en ser ut. Etter noen minutter ber du den ene gruppa om å gå til et annet rom. Begge gruppene skal nå forandre på 10 ting i deres felles utseende. Det kan for eksempel være at to deltakere bytter sokker, at en deltaker tar av seg et smykke eller en kaps osv. Når begge gruppene er klare, stiller de seg i gruppene igjen, i samme rekkefølge som tidligere. Nå skal de samarbeide om å forsøke å komme fram til hvilke 10 ting som har blitt forandret med den andre gruppa. Tips! Hvor mange ting som endres kan tilpasses etter hvor store gruppene blir. Det er fint om alle får endre på noe. (Bestem på forhånd hvordan dere velger å telle forandringene. Om to personer/elever bytter sokker – er det da en eller to forandringer?)

Noe til felles

Del inn gruppa i mindre grupper med 4–5 i hver. Deltakerne i de mindre gruppene skal nå bli enige om noe de alle liker og noe ingen av dem liker. Det kan være alt mellom himmel og jord, de kan like lørdager, men ikke like krig, de kan like sommer, men ikke like pølse ... Når de har blitt enige om disse to tingene, skal de bestemme hvem som skal vise dem for de andre gruppene. Det er ikke lov å si hva de har valgt med det eksakte ordet, men de kan beskrive det med andre ord, lage en rebus, fremføre en dans, lage en kort sketsj, eller hva som helst de kan tenke seg å gjøre. De skal vise en ting om gangen. De andre deltakerne skal se på oppvisningen deres og deretter prøve å gjette både ordet og hva gruppa synes om det. Det gjelder altså å være tydelig på hvordan man fremstiller ordet, positivt og negativt.

